

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

ág középtávú fejlődését az egész népgazdaság fejlődésével szerves összefüggésben elemzi;

— az álló- és forgóeszközök hitelezési rendszerének, a hiteleknek a vállalati fejlődésben játszott tényleges szerepének vizsgálata;

— új a fejlesztési szabályozóknak nemcsak kölcsönhatásukban, hanem az általuk indukált vállalati összefüggésekben történő vizsgálata;

— az állóeszközök a népgazdasági bruttó érték utáni leírása bevezetésének felvetése és az ezzel együtt járó gazdasági hatások felmérése;

— a termelőszövetkezetek vállalatszerű önfinanszírozó gazdálkodása alapfolyamatainak és sajátosságainak bemutatása;

— a jövedelemhatékonysági és a termelőerők kihasználására vonatkozó hatékonysági összehasonlítások;

— a mezőgazdaságból eltávozó munkaerő beruházásokkal való helyettesítésére vonatkozó számítások.

A kutatási eredményekben gazdag, a mai és a távlatban megoldandó feladatokhoz számos adalékot nyújtó értekezésként a bíráló bizottság méltán javasolta a Tudományos Minősítő Bizottságnak a jelöltek részére a közgazdaságtudományok kandidátusa fokozat odaítélését.

Pillantás a világba

A MEZŐGAZDASÁGI MUNKAERŐ- FOGLALKOZTATÁS PROBLÉMÁI ÉS SZEREPE A ROMÁN SZOCIALISTA KÖZTÁRSASÁG GAZDASÁGI FEJLŐDÉSÉBEN CSERES TIBORNÉ

Románia a második világháborúig agrárország volt, nemzeti jövedelmének 40%-át a mezőgazdaság adta, az ország fő jövedelmi forrása az extenzív földművelés volt. 1950-től a román mezőgazdaság is elindult a szocialista fejlődés útján, és az 1950–1975-ös évek időszakában a mezőgazdaságból származó nemzeti jövedelme több mint megkétszereződött.

A mezőgazdasági és élelmiszercikkek exportja fontos szerepet játszik az ország külkereskedelmében és így, közvetve, de számottevően hozzájárul az ország nemzeti jövedelmének növeléséhez. A mezőgazdaság döntő tényező az ország élet-színvonalának alakulásában, fontos kül-

kereskedelmi mérleget javító eszköz és a legbősegebb munkaerőforrás. Kétségtelen, hogy a Román Szocialista Köztársaság fejlődésének ebben a szakaszában, a mezőgazdasági munka termelékenységének alakulása kihat az egész népgazdaságra, de elsősorban az ipari termelésre.

A munkaerő-struktúra helyes arányainak kialakulása érdekében a párt és a kormányzat olyan gazdasági és társadalmi területi politikát folytat, amely a kívánt irányba igyekszik terelni a falvak és a városok társadalmi és gazdasági struktúráját.

A fejlett mezőgazdasággal rendelkező országokhoz képest Romániában a mezőgazdasági aktív népesség aránya még igen magas (1973-ban 42%). A mezőgazdasági munkaerő elvándorlásának üteme a jelenlegi tervidőszak alatt — úgy számították — jelentősen csökken, de ez máris megdőlt, mert újabb 1,0–1,2 millió munkahely létesítésével kell számolniuk.

A munkaerő-vándorlás irányai: faluból városra és faluból faluba. Földrajzilag: megyén belül, szomszédos megyék között és iparilag fejlett megyék felé. Ezért a népgazdaság számára a legfontosabb feladat a munkaerő szerkezeti változásából adódó kérdések megoldása.

A felsőszintű irányítószervek — mint ahogyan az országos tervekben és intézkedésekben is kitűnik — tisztában vannak a szakképzés rendkívül nagy jelentőségével,

s azzas
tásáv
hatjál
Ezért
lános

Az
zógaz
mint
ruház
vezik
mind
tenyé
darab
típusú
az egy
re jut
ban)
(1973-
geket
növel
az ál
kukor
75 q/l
1973-
A me
terem
vek sz
hazai

Rom
idősz
száma
közbe
kenés
szekto
lyet a
számo
tását
változ
kozta
cialist
lódés
tanúit
hogy
volun
lett o
desén
szetsz
vetke
kater
nyers

A n
léken
tároz
ütem

s azzal, hogy csak annak szüntelen javításával és színvonalának emelésével oldhatják meg a fejlődés további feladatait. Ezért meghirdették a szakoktatás általános és sürgős reformját.

Az 1976–1980-as tervek szerint a mezőgazdaság beruházása kétszer annyi lesz, mint az 1951–1955-ös egész nemzeti beruházás volt, vagyis 110 milliárd lei. Tervezik a mezőgazdaság teljes gépesítését mind a növénytermelésben, mind az állattenyésztésben. 1980-ra a 125–130 ezer darabból álló traktorállomány különféle típusú, méretű és rendeltetésű lesz. 1980-ig az egy hektár szántó-, kert- és szőlőterületre jutó műtrágyamennyiséget (hatóanyagban) 250–280 kg-ra kívánják emelni, (1973-ban 81,6 kg/ha volt). Jelentős összegeket szánnak az öntözésre is. Így remélik növelni közvetlenül a növény- és közvetve az állattenyésztés hozamaikat; például a kukorica termésátlagának emelkedését 70–75 q/ha-ra irányozták elő, amely az 1971–1973-as évek átlagában 27 q/ha volt. A mezőgazdaság műszaki bázisának megerősítése és annak korszerűsítése — a tervek szerint — elsősorban (70–75%-ban) a hazai erőforrások felhasználásával történik.

Romániában az 1950–1975-ig terjedő időszakban az összes foglalkoztatottak száma 1,8 millió fővel növekedett — miközben a mezőgazdasági munkaerő csökkenése 2,4 millió fő volt. A szolgáltató szektorban 1,4 millió fő kapott munkahelyet a tárgyalt időszak alatt. A felsorolt számok hatalmas embertömeg mozgósítását jelentették, és ez gyökeresen megváltoztatta az ország társadalmi és foglalkoztatottsági struktúráját. A Román Szocialista Köztársaságban olyan egyedi fejlődés különös körülményeinek vagyunk tanúi, amelynek legjellemzőbb vonása, hogy a munkaerő-áramlás sokkal nagyobb volumenű, mint bármely gazdaságilag fejlett országban volt annak idején, fejlődésének hasonló fokán. E jelenség természetesen veti fel a kérdést: milyen következménye van ennek a ténynek a munkatermelékenységét illetően, hiszen zömmel nyers, szakképzetlen munkaerőről van szó.

A mezőgazdaság és az ipar munkatermelékenységének alakulása kölcsönösen határozza meg saját és egymás fejlődésének ütemét.

Meg kell jegyeznünk, hogy a 4,2 millió mezőgazdasági aktív népesség a jelenlegi ötéves tervidőszak fokozott beruházásai mellett nemcsak a mezőgazdaságban befolyásolja továbbra is hátrányosan a munkatermelékenység alakulását, hanem az iparban is.

A mezőgazdaságból származó munkaerő elhelyezése azonban nem egyszerű feladat. Attól a pillanattól, ahogy a földműves elhagyja a gazdaságot, lehetővé kell tenni számára a szakmai át- vagy továbbképzést, hogy mielőbb bekapcsolódhasson az ipari termelésbe. Ezenkívül gondoskodni kell munkásszállásról, lakásról és a szükséges kulturális, szociális intézményekről is. Ez viszonylag hosszú időt vesz igénybe és költség, különösen olyan esetben, amikor a tervezett elvándorlási kvóta megkétszereződik és megállapításaink szerint, nincs mód a munkaerőáramlás megfelelő szabályozására.

Az 1971–1975-ös tervidőszak egyik legfontosabb intézkedése a szövetkezeti parasztság havi minimális jövedelmének biztosítása volt. Ez is az elvándorlás szabályozásának egyik eszköze.¹

Tudjuk, hogy az ipar munkaerőforrása még jó ideig főleg a mezőgazdaság, illetve az iparnak számolni kell azzal, hogy a mezőgazdaságból felszabaduló munkaerő nagy részét át kell vennie, amely azonban csak mennyiségileg növeli a termelést. Kétségtelen, hogy a mezőgazdaság jelenlegi munkaerő-tartalékának felszívódása az iparba és a „harmadik szektorba” még hosszú folyamat és minőségileg azonnal és közvetlenül nem tud hozzájárulni az ipari termelés gazdaságosságának emeléséhez. A termelés növekedését tehát nem a munkatermelékenység javulása adja első sorban, hanem a mezőgazdasági munkaerő-tartalék. Felmerül a kérdés, hogy a román gazdasági növekedés milyen arányú szakképzetlen munkaerő-kínálatot bír el.²

Románia gazdasági növekedésének egyik legérzékenyebb problémája éppen az előbbieken felvázolt okok miatt a képzett

¹ A jövedelmek fokozatos javításával ma az állattenyésztésben és az öntözésben dolgozók elérik a havi 1500 leit, a zöldség-, gyümölcs- és szőlőtermesztésben a havi 1200 lei havi jövedelmet. Napi 40 leies javadalmazást állapítottak meg más növények termelésénél és egyéb mezőgazdasági munkálatoknál.

² Annak idején, amikor Svédországban hasonló volt a helyzet, egymillió svéd munkás vándorolt ki.

és a szakképzetlen munkaerő egyensúlyának nyilvánvaló hiánya. Kérdés, hogy ez az átmenetnek tekinthető helyzet mennyiben gátolja a fejlődést? Ennek megoldása szintén az idő függvénye, vagyis attól függ, hogyan alakulnak a további beruházások és milyen a román népgazdaság, de elsősorban az ipar anyagi-technikai bázisának struktúrája, illetve a mintegy 40%-ban korszerű eszközökkel felszerelt román ipar meddig győzi a versenyfutást a világviszonylatban végbemenő fejlődéssel, a termelőeszközök extenzív kihasználása mellett. A román közgazdászok tisztában vannak vele, hogy a megoldást a foglalkoztatottsági struktúra gyors javulása jelentheti.

További kérdés, hogy az ipari termelés tervezett évi átlagos 11,2%-os ütemét győzik-e a jelenlegi megoldatlan munkaerő-problémák mellett? Nem jelentkezik-e munkanélküliség annak ellenére, hogy a

teljes foglalkoztatáshoz szükséges termelési eszközök rendelkezésre állnak, de kihasználásuk nem megfelelő.

A román társadalmi és gazdasági fejlesztés rendkívül céltudatos. E céltudatosságot elsősorban az jellemzi, hogy nagymértékű önellátásra törekszik mind az iparban, mind a mezőgazdaságban. Gazdasági életének jelenlegi gyengeségeit is hasznossá tudja tenni. Például a mezőgazdaság még jelenleg is rendkívül nagyarányú munkaerejét valóban „hasznos kincs”-ként kezeli, amikor a kooperációk által bekapcsolják a nemzetközi munkamegosztásba (például a francia — Renault, Citroen — autógyárakkal kötött kooperációkra gondolunk). Mindezek ellenére, jelenleg a román gazdasági élet legfontosabb feladata a foglalkoztatottság és az élet színvonal gazdasági és társadalmi kérdéseinek megoldása, aminek igénye egyre nagyobb erővel jelentkezik.

A VILÁG MEZŐGAZDASÁGÁNAK ALAKULÁSA

S. LEÖLKES LAJOS dr.

Az *Amerikai Egyesült Államok* mezőgazdasági minisztériumának adatai szerint az ország szarvasmarha-állománya ez év elején megközelítette a 123 milliót, vagyis az előző évhez viszonyítva 4%-kal csökkent. A húshasznú tehénállomány 5%-kal, a tejhasznú tehénállomány 1%-kal, a növekedésként pedig 6%-kal kevesebb mint az előző évben. A hízóba állított állomány is 0,3 millió db-bal csökkent.

Az ország juhállományának csökkenése meghaladta az 5%-ot, és jelenleg az egész állomány 12,7 millió, amelyből az egy évnél idősebb állomány 8,8 millió. A hízójuhállomány csökkenése elérte a 8%-ot, és az év elején 1,7 millió volt.

A marhahústermelés és -fogyasztás 1977. évi alakulását vizsgálták az *Európai Gazdasági Közösség* országaiban. A becslések szerint 1977-ben 6125 ezer tonna marhahústermelés várható, amely 3%-kal kevesebb az 1976. évben termelt mennyiségnél. A legnagyobb csökkenés valószínűleg Nagy-Britanniában és Írországból

várható. Ezzel szemben a marhahúsfogyasztás 0,5%-os növekedésével lehet számolni, amely eléri a 6611 ezer tonnát. A termelés és fogyasztás alakulását érzékelteti az 1. táblázat.

Franciaországban a marha- és borjúhústermelés mintegy 70%-át a tejhasznú fajták adják. Távolilag a borjúhústermelés csökkenésével számolnak a hústermelő fajták borjújágásainak mérséklése következtében, mivel a borjakat továbbtartással marhahúsként kívánják értékesíteni.

A becslések szerint 1990-re a tehének átlagos évi tejhozama eléri az ellenőrzött tehenészetek jelenlegi színvonalát, vagyis a 4000 litert. Emellett a tejhasznú tehénállomány 22%-kal fog csökkenni és mintegy 6 millió db lesz. Az ország tejtermelése 215–235 millió hl között fog ingadozni. A marhahústermelés megfelelő színvonala érdekében a hatmillió tejhasznú tehénállomány mellett 3,7–4,2 millióra kell növelni a húshasznú fajták tehénállományát, vagyis a tejhasznú fajtáknál bekövetkező csökkenést a hústermelő fajtáknál előírányzott állománynöveléssel kell kiegyenlíteni.

Az utóbbi években az *Amerikai Egyesült Államokban* az állattenyésztés új integrációs formája fejlődött ki. A takarmánytáp-